

Dicranum scottianum

Kustkvastmossa

Klass: Bryopsida (egentliga bladmossor), **Ordning:** *Dicranales*, **Familj:** *Dicranaceae*, **Släkte:** *Dicranum* (kvastmossor), **Art:** *Dicranum scottianum* - kustkvastmossa Turner ex R.Scott **Synonymer:** *Dicranum scottianum* Turn.

Kännetecken

Arten bildar drygt 5 cm höga, mörkgröna tuvor. Bladen är upprätta till utstående, styva och på sin höjd svagt böjda, och de krusar sig något som torra. De smalnar gradvis av mot bladspetsen. Cellerna i övre delen av bladskivan är rundat kvadratiska eller rektangulära och tjockväggiga. Bladskivan är i övre delen två celler tjock i kanten. De flesta av de nedre bladcellerna är avlånga. Nerven är bred och utlöpare. Både bladkant och nervens undersida är släta eller har någon enstaka, liten tand närmast bladspetsen. Han- och honplantor är lika stora. De upprätta kapslarna är sällsynta.

Kustkvastmossa kan förväxlas med sydlig kvastmossa *D. fulvum*, men den senare har bladkanter som är fintandade långt ned och i huvudsak rektangulära celler i nedre delen av bladet.

Utbredning och status

Arten är känd från ett fåtal lokaler i Bohuslän och från Kullaberg i Skåne, Blekinge skärgård och Blå Jungfrun i Småland. Den förekommer även längs kusten i södra Norge och på Bornholm. Arten är känd från stora delar av Europas västliga kustområden och från delar av Makaronesien. En äldre uppgift från Schweiz avser troligen sydlig kvastmossa *D. fulvum*, och uppgifter om att kustkvastmossa förekommer i Nordamerika är osäkra. Arten är rödlistad även i flera andra länder i Europa.

Ekologi

Kustkvastmossa växer på stenblock och klippor av sura bergarter i miljöer med hög luftfuktighet och ofta skuggigt. Den är en typisk kustart, och de nyare fynden är alla gjorda tämligen nära havet.

Hot

Arten hotas i Sverige främst av det låga antalet växtplatser. Dessa bestånd kan lätt halveras eller försvinna genom att strandområden bebyggs av exempelvis friluftsanläggningar eller att växtplatsen utsätts för trampslitage. Eftersom arten endast växer i sydligaste Sverige och på platser utsatta för de i allmänhet föroreningsbemängda vindar från den europeiska kontinenten, kan även detta innebära ett hot.

Åtgärder

Samtliga lokaler måste snarast besökas för att försöka återfinna arten och fastställa dess status. Eventuella fyndplatser bör få ett ändamålsenligt skydd och skötsel som kan främja artens överlevnad.

Övrigt

Utländska namn - NO: Kystsigd, DK: Bornholmsk Tyndvinge, GB: Scott´s Fork-moss.

Etymologi: scottianus (lat.) = Eventuellt efter Robert Scott (1757-1808), irländsk bryolog och vän till auktorn Dawson Turner.

Uttal: [Dikránum skottiánum]

KEY FACTS Scott´s Fork-moss. Forms dark green, c. 5 cm high tufts. Leaves rigid, subsecund, slightly flexuose when dry. Nerve and leaf margin smooth or with a few scattered teeth near the apex. Capsules rare, erect. Male and female shoots of equal size. - Grows on siliceous rock in habitats with humid air, predominately near the sea. A rare species occurring in the oceanic parts of the Nordic countries

Litteratur

Hedenäs, L. 2006. *Dicranum scottianum* kustkvastmossa s. 362. I: Nationalnyckeln till Sveriges flora och fauna. [AJ 6-23], Bladmossor. Sköldmossor - blåmossor : Bryophyta : Buxbaumia - Leucobryum. Artdatabanken, Sveriges lantbruksuniversitet, Uppsala.

Hill, M.O., Preston, C.D. & Smith, A.J.E. 1992. *Atlas of the bryophytes of Britain and Ireland. Vol 2. Mosses (except Diplolepideae)*. Harley Books, Colchester.

Størmer, P. 1969. *Mosses with a Western and Southern Distribution in Norway*. Oslo, Bergen & Tromsø.

Författare

Tomas Hallingbäck 1998. Rev. Lars Hedenäs 2007. Uppdaterad 2010.